

STICHTING PENSIOENFONDS SAGITTARIUS

JAARVERSLAG 2015

Inhoudsopgave

Organisatie van het pensioenfonds	3
Profiel	3
Organisatie	3
Kerncijfers	6
Verslag van het bestuur	7
Belangrijkste ontwikkelingen in 2015	7
Het bestuur in 2015	7
Het beleid in 2015	10
Financiële ontwikkelingen in 2015	14
Verwachte ontwikkelingen in het komende jaar	18
Verslag van het verantwoordingsorgaan	19
Verslag van het intern toezicht	21
Balans per 31 december 2015	23
Staat van baten en lasten over 2015	24
Kasstroomoverzicht over 2015	25
Actuariële analyse over 2015	26
Toelichting algemeen	27
Toelichting bij de balans per 31 december 2015	30
Toelichting bij de staat van baten en lasten over 2015	36
Overige toelichtingen	42
Overige gegevens	44
Bestemming saldo baten en lasten	44
Uitvoeringsovereenkomst	44
Gebeurtenissen na balansdatum	44
Actuariële verklaring	45
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	47

Organisatie van het pensioenfonds

Profiel

Stichting Pensioenfonds Sagittarius is een ondernemingspensioenfonds, verbonden aan de ondernemingen Rexel Nederland B.V. en Rexel Holding Netherlands B.V. Het pensioenfonds is statutair gevestigd in Bussum. Rexel Nederland B.V. en Rexel Holding Netherlands B.V. hebben met hun werknemers een pensioenregeling afgesproken. Deze pensioenregelingen zijn ondergebracht bij Sagittarius.

In het gevoerde beleid staat het belang van de verzekerden voorop. Het bestuur van het pensioenfonds heeft hierbij als belangrijkste taak te zorgen voor een goede financiële beheersing en een evenwichtige belangenafweging. Zo kan de hoofddoelstelling het beste worden gerealiseerd: inkomen verzorgen bij ouderdom, arbeidsongeschiktheid en overlijden. Vertrouwen van belanghebbenden dat het pensioenfonds deze taak serieus neemt en goed uitvoert, is een voorwaarde voor de continuïteit van het pensioenfonds. Het bestuur heeft een missie en visie gedefinieerd.

Missie

Het bestuur ziet het voeren van een solide beleid als missie, dat gericht is op zekerheid en continuïteit op de lange termijn voor alle belanghebbenden bij het pensioenfonds.

Visie

Het beleid richt zich op voldoende rendement tegen aanvaardbare risico's, een kostenefficiënte werkwijze en organisatie en een open communicatie aan alle verzekerden en andere belanghebbenden.

Organisatie

Bestuur

Het bestuur van Sagittarius bestaat uit drie vertegenwoordigers van de werkgever, twee vertegenwoordigers van de deelnemers en één vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden. Op 31 mei 2016 is de samenstelling van het bestuur is als volgt:

Naam	Functie	Geboortejaar	Vertegenwoordiging	Dagelijkse functie	Einde zittingsduur
N. Mol	voorzitter	1958	werkgever	extern	30 juni 2017
M. Lind	secretaris	1971	werkgever	extern	1 januari 2019
R. Joop	penningmeester	1953	deelnemers	financial manager	1 augustus 2019
mw. M.A. Vos	lid	1974	werkgever	HR director	15 april 2017
L.F. Jongepier	aspirant-lid	1981	deelnemers	business controller	
M.L. Walschots	aspirant-lid	1942	pensioengerechtigden	gepensioneerd	

De zittingsduur van de heer Joop liep af in 2015. Na evaluatie van zijn functioneren is de heer Joop herbenoemd voor een nieuwe termijn.

In maart 2016 is het bestuurslidmaatschap van de heer M.M.A.M. Farla beëindigd.

De heren Jongepier en Walschots zijn aspirant-lid. Na goedkeuring door De Nederlandsche Bank zullen zij bestuurslid worden.

Pensioenbureau

In de dagelijkse uitvoering van de werkzaamheden wordt het bestuur ondersteund door het pensioenbureau. Het pensioenbureau verzorgt de pensioenadministratie en de bestuursondersteuning.

Op 31 mei 2016 zijn de volgende personen bij het pensioenbureau werkzaam:

Naam	Funcctie
mw. M.A. van Leeuwen Boomkamp	secretariële ondersteuning
P.J. van Schijndel	directeur
E.P.C. Schumm	pensioenadministrateur
mw. N.B.M. Vooren	intern actuaris

De heer Van Schijndel is per 1 september 2015 aangesteld als directeur.

Dagelijkse leiding

De dagelijkse leiding van het pensioenfonds wordt gevormd door de voorzitter van het bestuur en de directeur.

Verantwoordingsorgaan

In het verantwoordingsorgaan zijn de deelnemers en de pensioengerechtigden evenredig op basis van onderlinge getalsverhoudingen vertegenwoordigd. De werkgever heeft geen zetel. De samenstelling van het verantwoordingsorgaan is op 31 mei 2016 als volgt:

Naam	Funcctie	Geboortejaar	Vertegenwoordiging
R. Zuurmond	ad interim voorzitter	1952	pensioengerechtigden
P. Vermeij	secretaris	1948	pensioengerechtigden
B.P.T. Borkus	lid	1946	pensioengerechtigden
J.E. Schilt	lid	1955	deelnemers
R.J. de Vries	lid	1963	deelnemers
vacature			pensioengerechtigden

In het verslagjaar is de heer E.R. van Binsbergen overleden. Hij was voorzitter van het verantwoordingsorgaan. Hij is in verschillende functies vele jaren betrokken geweest bij het pensioenfonds. Er is een vacature voor een nieuw lid. Door het verantwoordingsorgaan is een kandidaat voorgedragen. Deze kandidaat zal worden aangekondigd in de pensioenkrant van juni. De pensioengerechtigden hebben het recht om één of meer tegenkandidaten voor te dragen. Daarna zal een definitieve voordracht plaatsvinden.

De belangrijkste taak van het verantwoordingsorgaan is een oordeel geven over het handelen van het bestuur, het uitgevoerde beleid en toekomstige beleidskeuzes. Daarnaast heeft het verantwoordingsorgaan op een aantal gebieden adviesrecht. Het bestuur en verantwoordingsorgaan vergaderen ten minste twee maal per jaar gezamenlijk.

Intern toezicht

Het intern toezicht beoordeelt of het bestuur procedures juist volgt en zorgvuldig tot besluitvorming komt. Het ziet daarbij toe op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. Het intern toezicht bij Sagittarius wordt verzorgd in de vorm van jaarlijkse visitatie door drie onafhankelijke personen.

Compliance officer

De compliance officer bewaakt dat het pensioenfonds voldoet aan de voor het pensioenfonds van toepassing zijnde actuele wet- en regelgeving. Bestuurslid Lind is als compliance officer aangesteld. Hij heeft gemeld dat in 2015 geen zaken bij hem zijn gemeld. Tevens heeft hij vastgesteld dat de gedragscode 2015 door alle leden en medewerkers van het bestuur, het verantwoordingsorgaan en het pensioenbureau is ondertekend. Op basis van het bovenstaande heeft hij geen aanbevelingen gedaan.

Externe dienstverleners

Het beheren van de beleggingen is in z'n geheel uitbesteed aan Northern Trust Global Investments Limited, een grote internationale vermogensbeheerder. De bewaarneming van de aandelen en obligaties is toevertrouwd aan The Northern Trust Company. Het bestuur heeft Milliman Pensioenen v.o.f. als actuaaris aangesteld en Ernst & Young Accountants LLP als accountant van het fonds.

Kerncijfers

(alle bedragen in 1.000 euro)

	2015	2014	2013	2012	2011
Aantal verzekerden per groep					
Deelnemers	441	501	347	376	403
Gewezen deelnemers	1.681	1.682	1.718	1.793	1.886
Pensioengerechtigden	1.437	1.422	1.400	1.343	1.300
	<u>3.559</u>	<u>3.605</u>	<u>3.465</u>	<u>3.512</u>	<u>3.589</u>
Toeslagverlening per 1 januari					
Deelnemers Rexel Nederland Regeling	0,0%	0,0%	1,55%	1,26%	1,03%
Overigen	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Pensioenuitvoering					
Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)	3.246	3.727	2.230	2.243	2.065
Kostendeckende premie	3.260	2.754	2.218	2.265	1.868
Pensioenuitvoeringskosten	642	668	652	598	588
Pensioenuitkeringen	16.535	16.726	16.851	17.039	16.627
Vermogenssituatie					
Algemene reserve	24.841	21.989	32.893	-148	-12.984
Technische voorzieningen	339.299	339.698	310.597	331.590	318.030
Dekkingsgraad actueel	107,3%	106,5%	110,6%	100,0%	95,9%
Beleidsdekkingsgraad	107,3%	109,6%	P.M.	P.M.	P.M.
Reële dekkingsgraad	95,7%	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Gemiddelde rente	1,593%	1,755%	2,662%	2,340%	2,730%
Beleggingsportefeuille					
Aandelen	131.145	122.908	117.408	112.129	101.016
Vastrentende waarden	211.176	215.169	203.350	194.284	180.006
Beleggingsperformance					
Beleggingsrendement	5,2%	9,9%	9,8%	15,1%	-2,1%
Benchmark	5,1%	9,7%	9,6%	14,8%	-2,1%

Verslag van het bestuur

(alle bedragen in 1.000 euro)

Voor u ligt het jaarverslag over boekjaar 2015 van Stichting Pensioenfonds Sagittarius. Het jaarverslag bestaat uit een verslag van het bestuur, de jaarrekening en overige gegevens.

Het jaarverslag geeft informatie over de belangrijkste ontwikkelingen binnen het fonds en geeft een overzicht van de financiële stand van zaken per het einde van het boekjaar.

Belangrijkste ontwikkelingen in 2015

Een nieuw financieel toetsingskader

Met ingang van 1 januari 2015 is het financieel toetsingskader voor pensioenfonds gewijzigd. Een belangrijk aspect van de wijziging was het helder en concreet maken van het door het fonds te voeren beleid in relatie met de doelstellingen en uitgangspunten van het fonds. Een overzicht van de meest relevante aanpassingen is als volgt:

- Vaststelling van de risicohouding van het fonds samen met de sociale partners.
- Introductie van de beleidsdekkingsgraad, waarmee meer geleidelijkheid van resultaten en financiële positie wordt bereikt.
- Nieuwe wijze van vaststelling van het vereist eigen vermogen.
- Een prudenter toeslagbeleid.
- Het uitvoeren van een (aanvangs)haalbaarheidstoets ter vervanging van de continuïteitsanalyse.

Het bestuur heeft een deel van het jaar 2015 besteed om aanpassingen door te voeren en de aanpassing van de diverse formele documenten te voltooien.

Ontwikkeling financiële positie

Het pensioenfonds kende in 2015 een klein positief resultaat. De actuele dekkingsgraad steeg van 106,5% per 31 december 2014 naar 107,3% per 31 december 2015.

Door de introductie van het nieuw financieel toetsingskader wordt de financiële positie van het fonds gemeten door de beleidsdekkingsgraad. Dit is de gemiddelde dekkingsgraad over de laatste 12 maanden. Deze kende in 2015 een daling van 109,6% per 31 december 2014 naar 107,3% per 31 december 2015.

Geen verhoging van de pensioenen

Het wel of niet toekennen van een toeslag op de pensioenen hangt af van de financiële positie van het fonds. De beleidsdekkingsgraad is momenteel te laag om een toeslag te kunnen verlenen. De pensioenen zijn daarom op 1 januari 2016 niet verhoogd.

Als er een toeslag wordt toegekend dan wordt gekeken naar de verhoging van de prijzen (een prijsindexcijfer). Deze bedroeg over het afgelopen jaar 0,4%. Omdat er in de afgelopen jaren geen ruimte was voor verhoging groeide de maximale toeslagachterstand tot in totaal 11,0%.

Het bestuur in 2015

Het bestuur heeft in 2015 acht maal vergaderd, waarvan twee maal gezamenlijk met het verantwoordingsorgaan. De belangrijkste onderwerpen waren:

- Vaststelling van het jaarverslag 2014.
- De implementatie van het nieuw financieel toetsingskader.
- Het opstellen van een herstelplan.

- Het zoeken en aanstellen van een nieuwe directeur van het fonds.
- De evaluatie van de accountant en actuaris.
- DNB onderzoek inzake belangenverstrengeling.
- On-site onderzoek door DNB inzake de toekomstbestendigheid van het fonds.
- Opleidingsdag inzake de rol van het verantwoordingsorgaan en integraal risicomanagement.
- Vaststellen van de kostenbegroting 2016.

Governance

Er zijn enkele wijzigingen geweest in de bestuurssamenstelling. De heer Farla is gevonden als opvolger van de heer Stolk. Vervolgens is als gevolg van ziekte het bestuurslidmaatschap van de heer Farla beëindigd. De heer Walschots heeft zich bereid verklaard de opvolger van de heer Farla te worden. Daarnaast is de heer Jongepier actief in het bestuur als aspirant-bestuurslid. De formele toetreding van de heren Walschots en Jongepier vindt plaats na goedkeuring door DNB.

Ten behoeve van de deskundigheid van het bestuur is een opleidingsdag verzorgd met integraal risicomanagement als hoofdonderwerp.

Het nieuw financieel toetsingskader heeft voor het pensioenfonds geleid tot een beperkt aantal wijzigingen in de financiële opzet. Het beleid omtrent premie, toeslagen en beleggingen zijn ongewijzigd gebleven, met uitzondering van de definitie van dekkingsgraad in het toeslagenbeleid. De belangrijkste wijzigingen voor het fonds betroffen de explicitering van de risicohouding en de daarbij behorende acties, het opstellen van een vernieuwd herstelplan en de vastlegging in formele documenten.

Het aanpassen van de actuariële en bedrijfstechnische nota vergde de meeste aandacht. Onderdeel van de aanpassingen is de invulling van de prudent person regel. Daarom zijn de beleggingsbeginselen van het fonds vastgesteld en opgenomen. De beleggingsbeginselen weerspiegelen de visie van het bestuur ten aanzien van beleid en uitvoering, beleggingen en het beleggingsbeleid.

DNB voert ieder jaar themaonderzoeken uit. Een van de onderwerpen was ‘Belangenverstrengeling’. Het pensioenfonds heeft naar aanleiding hiervan een analyse gedaan, op basis waarvan het pensioenfonds heeft besloten het integriteitsbeleid opnieuw vast te stellen.

Een ander themaonderzoek van DNB was ‘Toekomstbestendigheid Pensioenstelsel’. Naar aanleiding van dit onderzoek heeft een nader onderzoek door DNB bij het fonds plaatsgevonden. De belangrijkste aanbeveling van dit onderzoek is een goede vastlegging van het beleid, van de beleids- en besluitvorming en van het risicomanagement. Dit heeft aan het eind van het jaar geleid tot een plan van aanpak voor een verbeterslag, welke in 2016 zal worden gerealiseerd.

Vanuit governance zijn de volgende aspecten te benoemen:

- Het fonds voert een integrale bedrijfsvoering. Onderdelen hiervan zijn een adequate AO/IC, beleidsvorming vanuit de doelstellingen van het fonds en evenwichtige belangenbehartiging, adequaat risicomanagement (beheersing van risico's) en openheid over het beleid.
- Er is aandacht besteed aan de rol van en samenwerking met het verantwoordingsorgaan.
- De bevindingen van de eerste visitatie bij het fonds zijn ter harte genomen.
- Het fonds is niet bekend met overtredingen van wet- en regelgeving.
- Er is sprake van een bij het fonds passende beloningsstructuur. De externe leden van het bestuur en de vertegenwoordiger namens de pensioengerechtigden ontvangen een vaste vergoeding voor hun bestuurslidmaatschap, die gerelateerd is aan de mate van deskundigheid, vaardigheden, verantwoordelijkheid en tijdsbesteding. Gepensioneerde leden van het verantwoordingsorgaan ontvangen een vacatievergoeding per vergadering en kilometervergoeding voor reizen. Werkgevers- en deelnemersvertegenwoordigers in beide organen die een dienstverband hebben met de werkgever ontvangen geen vergoeding.
- Alle verbonden personen van het fonds hebben de gedragscode ondertekend.
- Er zijn geen klachten ontvangen in 2015.

Code pensioenfondsen

Het bestuur is niet bekend met overtredingen van de wet- en regelgeving.

De code pensioenfondsen wordt nageleefd met de beste intenties. Voor het bestuur zit de waarde ervan in de dialoog en afgewogen besluitvorming, meer dan in het naleven van de letter van de code. Zaken waarvan Sagittarius van de code afwijkt, zijn:

- De evaluatie van het bestuur is een continu proces. Externe hulp daarbij wordt niet overwogen omdat het niet in waarde toevoegt, maar wel tot hogere kosten leidt.
- Het bestuur zorgt voor geschiktheid, complementariteit en continuïteit in het bestuur. Het houdt daarbij rekening met opleiding, achtergrond en persoonlijkheid. Diversiteit is in de samenstelling van het bestuur aanwezig, maar geen doel op zich.

Financiële opzet

Onderdeel van de implementatie van het nieuw financieel toetsingskader was het vaststellen van de risicohouding samen met het verantwoordingsorgaan, de werkgever en de ondernemingsraad. Dit heeft geleid tot een risicohouding die kan worden gekenschetst als behoudend. De kwantitatieve uiting van de risicohouding wordt bereikt door het uitvoeren van een haalbaarheidstoets. In de haalbaarheidstoets wordt voor het gehele fonds een prognose van 60 jaar gemaakt, waarbij gekeken wordt hoe hoog het pensioenresultaat is na 60 jaar. Het pensioenresultaat is de mate waarin het fonds in staat is om de inflatie te kunnen volgen (koopkrachtbehoud). Conform de wet dient vervolgens een aantal ondergrenzen te worden vastgesteld. Dit leidde tot de volgende ondergrenzen aan het pensioenresultaat:

- Vanuit de evenwichtssituatie gemiddeld een pensioenresultaat van 85%.
- Vanuit de feitelijke financiële situatie gemiddeld een pensioenresultaat van 81%.
- Maximale afwijking van het gemiddelde 25% (slechtweersscenario).

Ieder jaar wordt de haalbaarheidstoets opnieuw uitgevoerd. De uitkomst in 2015 was een verwacht pensioenresultaat van 99,1% vanuit de feitelijke financiële positie. Vanuit het vereist eigen vermogen was het verwacht pensioenresultaat 103,3%.

Tevens is een nieuw herstelplan opgesteld. Per 1 januari 2015 was de beleidsdekkingsgraad van het fonds zodanig dat de aanwezige buffers lager dan het vereist eigen vermogen waren. Dat betekent het opstellen van een herstelplan. Het opgestelde plan laat zien dat het fonds op eigen kracht en zonder extra maatregelen in staat is om binnen de maximale termijn van 12 jaar weer een voldoende eigen vermogen op te bouwen.

Beleggingen

Het fonds kent een passief beleggingsbeleid. De belangrijkste activiteit voor het fonds is het continu volgen van de beleggingsresultaten. Met een totaal beleggingsrendement van 5,2% was het beleggingsresultaat goed in 2015.

Er is in 2015 geen aanpassing van het beleggingsbeleid geweest.

Vermogensbeheer

Als gevolg van het passieve beleggingsbeleid enerzijds en de eenvoudige structuur van de beleggingen anderzijds is het vermogensbeheer zeer transparant. Het volgen van de beleggingsresultaten is makkelijk en ook het volgen van de kwaliteit van dienstverlening door de vermogensbeheerder is eenvoudig. In 2015 is er geen aanleiding geweest om een wijziging aan te brengen.

De uitbesteding van het vermogensbeheer betekent dat het fonds geen rechtstreeks zicht heeft en geen directe controle uitvoert op de processen van de externe dienstverleners. Het bestuur stelt daarom kwaliteitseisen aan de organisatie. Afspraken met hen worden periodiek geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.

De dienstverlening van zowel de vermogensbeheerder als de custodian worden gecertificeerd (ISAE-3402-verklaringen). KPMG heeft in 2015 als onafhankelijke instelling beoordeeld of het kwaliteitssysteem aan de gestelde normen voldoet. Uit de ISAE-rapportages blijkt dat alle processen in overeenstemming met de omschreven procedure worden uitgevoerd. Er zijn geen afwijkingen geconstateerd die nadelig van invloed kunnen zijn voor de dienstverlening aan het fonds.

Pensioenbeheer

De pensioen- en financiële administratie zijn niet uitbesteed, maar worden volledig in eigen beheer uitgevoerd door het pensioenbureau. Op het pensioenbureau zijn de belangrijkste extra activiteiten de volgende geweest:

- Afronden van de implementatie van de nieuwe pensioenadministratiesoftware. In 2014 is overgegaan op nieuwe software. In 2014 heeft de implementatie veel tijd en aandacht gevergd. In 2015 is deze implementatie volledig afgerond.
- Het vinden en het aanstellen van een nieuwe directeur. Als gevolg van het vertrek van de vorige directeur aan het begin van 2015 heeft het bestuur de werkzaamheden tijdelijk zelf uitgevoerd. In september is de nieuw aangestelde directeur aan de slag gegaan.

Het bestuur heeft in het communicatieplan beschreven op welke wijze invulling wordt gegeven aan de informatieverplichtingen op grond van de Pensioenwet. Het fonds verstrekt, naast schriftelijke en mondelinge informatie, tevens informatie via de website van het fonds. Op de website zijn de geldende statuten en pensioenreglementen met bijbehorende pensioenbrochures gepubliceerd. Tevens staan de uitgebrachte pensioenkranten en de actuele informatie over onder meer de beleidsdekkingsgraad van het fonds op de website.

Aan alle deelnemers en pensioengerechtigden is in 2015 hun jaarlijkse uniform pensioenoverzicht verzonden. Verder is in 2015 tweemaal een pensioenkrant aan de deelnemers en pensioengerechtigden gestuurd met daarin voor hen relevante informatie. Ten slotte kunnen alle deelnemers en gewezen deelnemers hun pensioenaanspraken terugvinden in het Pensioenregister.

Het beleid in 2015

Pensioenbeleid

Na een versoering van de fiscale ruimte voor pensioenopbouw in 2014 zijn per 1 januari 2015 de fiscale eisen verder aangescherpt. De maximaal toegestane jaarlijkse pensioenopbouw is verlaagd en het in aanmerking te nemen salaris voor de pensioenopbouw mag niet hoger zijn dan € 100.000.

De twee pensioenregelingen waarin nog deelnemers kunnen toetreden (Rexel Nederland Regeling en Hagemeyer Regeling) zijn daarom aangepast aan veranderde fiscale wetgeving. De regelingen bieden dekking ingeval van pensionering, overlijden of arbeidsongeschiktheid tijdens het dienstverband met de werkgever:

- Een ouderdomspensioen dat wordt uitgekeerd vanaf de pensioendatum (67 jaar).
- Een partnerpensioen dat wordt uitgekeerd na het overlijden.
- Een wezenpensioen dat wordt uitgekeerd na het overlijden.
- Voortzetting van de pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid.

De Rexel Nederland Regeling is met ingang van 1 januari 2014 een collectief beschikbare premieregeling, waarbij de premie voor drie jaar is vastgesteld. Indien in enig jaar de premie minder bedraagt dan benodigd (met inachtneming van de reserve pensioenpremie) dan zal de opbouw in dat jaar worden verlaagd. De reguliere opbouw van ouderdomspensioen is 1,75% per jaar en de pensioenleeftijd is 67 jaar. Voor het partnerpensioen vindt opbouw plaats ter grootte van 70% van het ouderdomspensioen. De toeslagverlening is voorwaardelijk en is maximaal de prijsindex. Daarnaast geldt een gemaximeerd pensioengevend salaris dat gelijk is aan het maximale WIA-grenssalaris van € 51.976 (2015).

De Hagemeyer Regeling kent een opbouw van ouderdomspensioen van 1,864% over de pensioengrondslag. De pensioenleeftijd is 67 jaar. Voor het partnerpensioen vindt opbouw plaats ter grootte van 70% van het ouderdomspensioen. De toeslagverlening is voorwaardelijk en is maximaal de prijsindex. Het pensioengevend salaris is vanaf 1 januari 2015 gemaximeerd op € 100.000. Dit bedrag wordt jaarlijks aangepast aan het bij ministeriële regeling gepubliceerde bedrag.

Mutatieoverzicht deelnemers

Het verzekerdenbestand voor alle pensioenregelingen samen heeft zich in het boekjaar als volgt ontwikkeld:

	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen- gerechtigden	Totaal 2015	Totaal 2014
Stand per 1 januari	501	1.682	1.422	3.605	3.465
Toetreding	42	0	0	42	33
Pensionering	0	-59	59	0	0
Overlijden	-1	-6	-59	-66	-81
Uitdiensttreding	-100	100	0	0	0
Waardeoverdracht	0	-14	0	-14	-13
Afkoop	0	-14	-4	-18	-29
Toekenning nabestaandenpensioen	0	0	25	25	38
Overige oorzaken	-1	-8	-6	-15	192
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stand per 31 december	441	1.681	1.437	3.559	3.605

Premiebeleid

Op enkele deelnemers na kennen alle deelnemers van het fonds een pensioenopbouw volgens de Rexel Nederland Regeling. Deze regeling is per 1 januari 2014 gewijzigd in een zogenaamde CDC-regeling. Dit is een pensioenregeling waarbij de premie qua hoogte vaststaat voor een bepaalde periode, in dit geval voor 3 jaar. Uit deze premie dient de beoogde pensioenopbouw volgens het reglement te worden betaald. Wanneer deze premie hoger is dan de actuarieel benodigde premie (de kostendekkende premie), dan wordt het meerdere toegevoegd aan de reserve pensioenpremie. Is de betaalde premie lager dan de actuarieel benodigde premie, dan wordt het tekort onttrokken aan de reserve pensioenpremie. Blijft er dan nog een tekort aan premie, dan zal de pensioenopbouw in dat jaar worden verlaagd.

Een kleine groep deelnemers valt onder de Hagemeyer Regeling. Bij deze regeling is in principe de te betalen premie gelijk aan de zuiver kostendekkende premie. Dit geldt echter niet voor het boekjaar 2015. De te betalen premie in 2015 is vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur en de solvabiliteitstoeslag ultimo 2014. Per 1 januari 2015 heeft het nieuw financieel toetsingskader geleid tot een daling van de rente en een verhoging van het vereist eigen vermogen. Beide hebben geleid tot een verhoging van de kostendekkende premie in 2015 waarmee bij de vaststelling van de te betalen premie geen rekening hoefde te worden gehouden.

Toeslagbeleid

Het pensioenfonds heeft een voorwaardelijke toeslagregeling. Bij de voorwaardelijke toeslagverlening wordt op de pensioenen toeslag verleend van maximaal de consumentenprijsindex (alle huishoudens, afgeleid). Het bestuur heeft in zijn beleidsvoornemen kaders aangegeven die het uitgangspunt vormen voor zijn beslissing over de toeslagverlening. Daarin is vastgelegd dat als de beleidsdekkingsgraad zich onder de 120% bevindt er geen toeslag wordt verleend. Omdat de beleidsdekkingsgraad zich ruim onder 120% begeeft, heeft het bestuur per 1 januari 2016 geen toeslag verleend.

De prijsindex bedroeg 0,4%. Omdat er ook in de afgelopen jaren geen ruimte was voor toeslagverlening, groeit daarmee de maximale toeslagachterstand tot in totaal 11,0%. Bij een structureel herstel kan het bestuur besluiten om de achterstand in de toeslagverlening weer in te halen.

Het pensioenfonds heeft de ambitie om uit de beleggingsopbrengsten, gemeten over een langere termijn, een toeslag te kunnen bieden die gelijk is aan de stijging van het consumentenprijsindexcijfer. Dit dient binnen een acceptabel risiconiveau gerealiseerd te worden. Voor deze toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd. De huidige financiële positie maakt het naar verwachting niet mogelijk deze ambitie de komende jaren te realiseren.

Als gevolg van het nieuw financieel toetsingskader is in het toeslagenbeleid de definitie van dekkingsgraad gewijzigd in beleidsdekkingsgraad.

Beleggingsbeleid

Om de geformuleerde beleggingsdoelstelling bij een acceptabel risiconiveau te bereiken, is een strategische norm en een bandbreedte vastgesteld voor de verdeling van het vermogen. Tot mei 2012 was de strategische verdeling 35,0% voor aandelen en 65,0% voor vastrentende waarden. Vanaf mei 2012 wordt gedurende vijf jaar het percentage aandelen jaarlijks met 0,5%-punt verhoogd. De verdeling en bandbreedte zijn vanaf mei 2016 als volgt:

Beleggingscategorie	Norm	Minimaal	Maximaal
Aandelen	37,5%	34,5%	40,5%
Vastrentende waarden	62,5%	59,5%	65,5%

De aandelenportefeuille bestaat uit in Euro genoteerde aandelen in de EMU landen. De vermogensbeheerder heeft de opdracht om de “MSCI EMU”-index te volgen.

De vastrentende waarden zijn gesplitst in:

- De Zuid-Europese landen. Er is een (afgesplitste) portefeuille met obligaties uit de landen Italië, Spanje, Ierland en Portugal. Deze gesloten portefeuille wordt geleidelijk afgebouwd. Hierin vinden geen nieuwe aankopen meer plaats. De obligaties worden aangehouden tot de einddatum. Door het aflopen van de obligaties komt risicokapitaal vrij. Dit risicokapitaal is deels aangewend voor een kleine verhoging van het deel zakelijke waarden in de beleggingsportefeuille.
- De Noord-Europese landen. De vermogensbeheerder heeft de opdracht om de “Barclays’ Euro-Aggregate: Treasury DE, FR, NL, BE, AT & FI only”-index te volgen.

Herallocatiebeleid. Het herallocatiebeleid is bedoeld om de strategische normverdeling van het belegde vermogen zoveel mogelijk op het gewenste niveau te handhaven. Dit vindt plaats door de strategische normverdeling van de portefeuille binnen de bandbreedtes te blijven volgen. Indien onvoorzien omstandigheden zich manifesteren kan de herallocatie tijdelijk worden opgeschort. Het bestuur neemt hierover een discretionaire beslissing.

Derivatenbeleid. Het pensioenfonds belegt niet in derivaten. De vermogensbeheerder maakt echter gebruik van derivaten in verband met het kunnen blijven volgen van de indices. De vermogensbeheerder mag binnen het mandaat gebruik maken van futures op aandelen om kleine sommen geld, tot een maximum van 5% van de portefeuillevaarde, efficiënt als aandelen te kunnen beleggen. De bedoeling hiervan is mede om dividenden te herinvesteren tussen het moment dat het dividend wordt toegekend en het moment dat het dividend daadwerkelijk wordt uitgekeerd.

Rentebeleid. Het rentebeleid is vormgegeven door bij de vaststelling van de strategische normverdeling van de beleggingsportefeuille rekening te houden met de waarde van de vastrentende waarden (obligatieportefeuilles) en de contante waarde van toekomstige pensioenuitkeringen. Er wordt een berekening gemaakt van enerzijds de waarde van de obligatieportefeuille en anderzijds de contante waarde van de verwachte pensioenuitkeringen. Indien blijkt dat de contante waarde van de pensioenuitkeringen in de eerste 10 jaar plus één derde van de contante waarde van de pensioenuitkeringen na 10 jaar niet meer door de obligatieportefeuille worden gedekt, zal de strategische normverdeling opnieuw worden vastgesteld.

Valutabeleid. Er wordt niet belegd in vreemde valuta.

Het nieuw financieel toetsingskader is geen aanleiding geweest het beleggingsbeleid aan te passen.

Verantwoord beleggen

De uitgangspunten van het beleggingsbeleid worden jaarlijks besproken met het verantwoordingsorgaan. Het bestuur is zich ervan bewust dat het als belegger een verantwoordelijke rol heeft in de maatschappij. Bij het beleggen houdt het pensioenfonds rekening met milieu, klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen. Evenwel, omdat voor de gehele beleggingsportefeuille is gekozen voor passief beleggen en voor de aandelen de “MSCI EMU”-index wordt gevolgd, heeft het pensioenfonds geen directe invloed op deze beleggingsaspecten. Er wordt geen gebruik gemaakt van stemrecht op aandelen in beursfondsen.

Risicomanagementbeleid

Een keer per jaar wordt een volledige risicoanalyse uitgevoerd. Deze heeft in juni plaatsgevonden en daarbij zijn alle risico's opnieuw tegen het licht gehouden. Van alle onderkende risico's is gekeken naar de kans en de impact, het wel of niet acceptabel vinden van de risico's en het opstellen en/of bevestigen van beheersmaatregelen.

Meest significante risico's. Uit de risicoanalyse blijkt dat er vier risico's als significant zijn te beschouwen: het renterisico, het aandelenrisico, het inflatierisico en het uitbestedingsrisico. De overige risico's zijn beperkt of laag.

De drie financiële risico's zijn helder en worden bewust gelopen. De wijze waarop met deze risico's wordt omgegaan is verdisconteerd in het vastgestelde strategische beleggingsbeleid. Daarbij is een balans gezocht tussen korte termijn solvabiliteit enerzijds en lange termijn gewenste toeslagverlening anderzijds. Er zijn geen aanvullende beheersmaatregelen getroffen.

Het niet-financiële risico van uitbesteding is beheerst doordat er gekozen is voor een gerenommeerde vermogensbeheerder, waarbij criteria gelden ten aanzien van de kwaliteit en veiligheid van de uitvoering. Tevens is de bewaargeving van de feitelijke aandelen neergelegd bij een custodian.

Risicobereidheid. Uit het gevoerde overleg met de sociale partners inzake de risicohouding is vastgesteld dat de risicohouding ‘behoudend’ is. Het huidige strategische beleggingsbeleid sluit aan op deze risicohouding, hetgeen tot uiting komt in de hoogte van het vereist eigen vermogen en in de ondergrenzen die uit de haalbaarheidstoets zijn vastgesteld. De drie zojuist genoemde financiële risico's zijn daarmee sluitend bij de risicohouding. Ten aanzien van het uitbestedingsrisico komt de behoudende risicohouding tot uitdrukking in de selectie en keuze van vermogensbeheerder en custodian.

Impact van verwezenlijking meest significante risico's. Ieder jaar voert het fonds een impactanalyse uit. Deze financiële analyse geeft inzicht in het effect van een stijging / daling van zowel de rente als het rendement op zakelijke waarden op de hoogte van de beleidsdekkingsgraad. Hiermee wordt de gevoeligheid van marktbevingen op de technische voorzieningen en de beleggingen inzichtelijk gemaakt.

Ten aanzien van de uitbesteding geldt dat de feitelijke beleggingen in bewaring zijn bij een custodian. Het plotseling wegvallen van de vermogensbeheerder leidt niet tot een direct effect op de beleggingen. Ook is er sprake van een eenvoudig en transparant beleggingsbeleid, zodat het overnemen van het vermogensbeheer door een andere partij relatief eenvoudig is vorm te geven.

Belangrijke risico's afgelopen boekjaar. De opzet en kenmerken van het fonds zijn zodanig dat de onderkende significante financiële risico's hetzelfde zijn: het renterisico en het aandelenrisico. Het afgelopen boekjaar zijn de financiële resultaten zodanig dat er geen grote impact is geweest. Het resultaat op intrest was namelijk 3,2 miljoen euro.

Verbeteringen van systeem van risicomanagement. Komend jaar zal het bestuur meer aandacht besteden aan het vastleggen van de aspecten die bij beleidsvorming en bij besluitvorming een rol spelen. Risicoanalyse en -management zijn een onderdeel daarvan. De wijze waarop risicomanagement wordt vormgegeven zal in een beleidsdocument worden vastgelegd.

Financiële ontwikkelingen in 2015

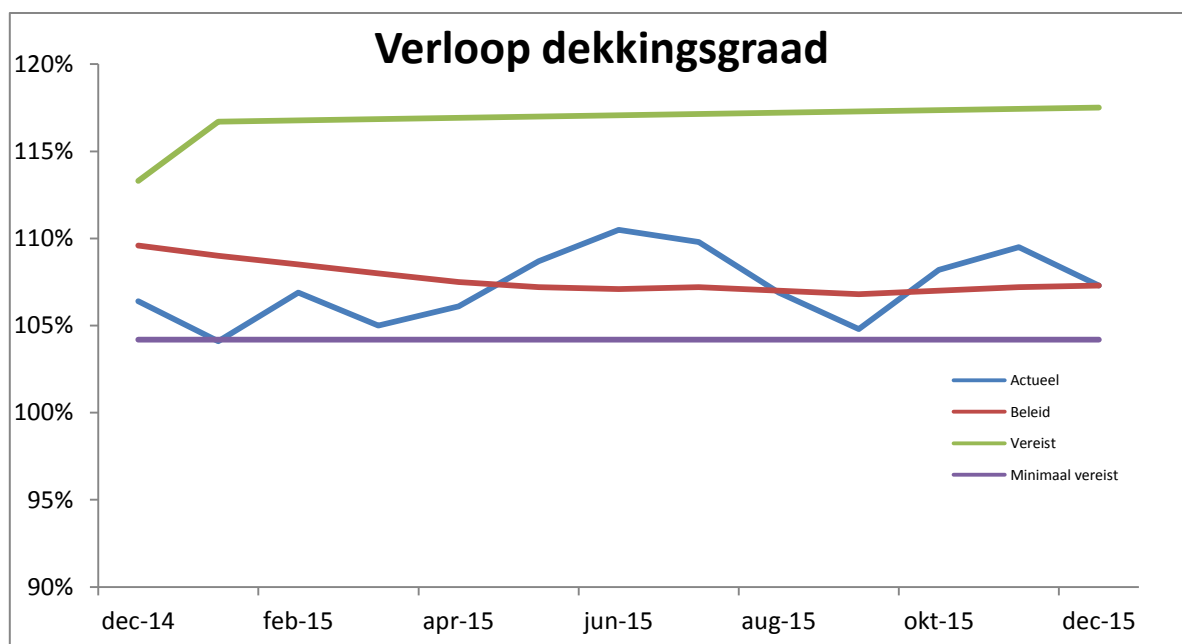
Financiële positie per 31 december 2015

Door de introductie van het nieuw financieel toetsingskader wordt de financiële positie van het fonds gemeten door de beleidsdekkingsgraad. Dit is het gemiddelde van de feitelijke dekkingsgraden over de laatste 12 maanden. Per 31 december 2015 is deze gelijk aan 107,3% tegenover een beleidsdekkingsgraad per 1 januari 2015 van 109,6%.

Daarnaast dient jaarlijks de reële dekkingsgraad te worden vastgesteld. De reële dekkingsgraad houdt bij de berekening van de technische voorzieningen rekening met toekomstige toeslagen over de opgebouwde pensioenen. De reële dekkingsgraad geeft daardoor de verhouding weer tussen het actueel aanwezige vermogen en het vermogen dat nodig is om – bovenop de nominale pensioenverplichtingen – ook de voorwaardelijke toeslagen op het niveau van de prijsontwikkeling te kunnen verstrekken. Een reële dekkingsgraad van 100% houdt dus in dat een fonds voldoende in kas heeft om niet alleen de nominale pensioenverplichtingen, maar ook de voorwaardelijke toeslagen daarover te kunnen financieren. Ultimo 2015 bedraagt de reële dekkingsgraad 95,7%.

Als gevolg van de nieuwe wetgeving is het 'oude' herstelplan automatisch per 1 januari 2015 beëindigd. Omdat het fonds per deze datum een lagere beleidsdekkingsgraad had dan het vereist eigen vermogen, diende het fonds een nieuw herstelplan op te stellen.

Het verloop van de actuele dekkingsgraad, de beleidsdekkingsgraad en de vereiste dekkingsgraden is in 2015 als volgt:

Belegd vermogen. De verdeling van het belegd vermogen aan het einde van het jaar was als volgt:

Beleggingscategorie	2015	2014
<small>(bedragen in 1.000 euro)</small>		
Aandelen	131.145 (38,3%)	122.908 (36,4%)
Obligaties Noord-Europese landen	151.205 (44,2%)	150.509 (44,5%)
Obligaties Zuid-Europese landen (afgesplitste portefeuille)	59.971 (17,5%)	64.660 (19,1%)
Totaal	342.321 (100%)	338.077 (100%)

Technische voorzieningen. De opbouw van de technische voorzieningen aan het einde van het jaar was als volgt:

	2015	2014
Deelnemers	17.914	15.944
Gewezen deelnemers	100.527	105.250
Pensioengerechtigden	220.858	218.504
	339.299	339.698

Ontwikkeling financiële positie. De financiële positie van het fonds ontwikkelde zich in 2015 als volgt:

	Vermogen	Technische voorzieningen	Dekkingsgraad actueel
(bedragen in 1.000 euro)			
Stand per 1 januari 2015	361.687	339.698	106,5%
Premies	3.246	2.329	0,2%
Mutatie reserve pensioenpremie	5	0	0,0%
Beleggingsopbrengsten	16.001	544	4,5%
Uitkeringen	-16.463	-16.352	0,5%
Wijziging marktrente	0	12.815	-4,2%
Overig	-336	265	-0,2%
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stand per 31 december 2015	364.140	339.299	107,3%
	<hr/>	<hr/>	<hr/>

Analyse van het resultaat van het boekjaar

Het pensioenfonds kende in 2015 een klein positief resultaat van € 2.847. Ieder jaar wordt het behaalde resultaat geanalyseerd. Het resultaat opgesplitst naar bronnen ziet er als volgt uit:

Resultatenbron	2015	2014
(bedragen in 1.000 euro)		
Premie (ontvangen -/- kostendekkende premie)	-14	973
Kosten	0	5
Intrest en toeslagverlening	3.149	-15.231
Overige	-288	4.322
	<hr/>	<hr/>
Totaal	2.847	-9.931
	<hr/>	<hr/>

In de jaarrekening is bij ‘Actuariële analyse in 2015’ een uitgebreide uiteenzetting van de resultaatbronnen te vinden.

In 2015 is besloten om geen toeslag te verlenen per 1 januari 2015. Het positieve resultaat op intrest en toeslagverlening komt door de behaalde beleggingsopbrengsten. Deze waren hoger dan de benodigde resultaten voor de technische voorzieningen.

Het overige resultaat wordt in het verslagjaar vooral bepaald door het jaarlijks fluctuerende resultaat op sterfte.

Beleggingsrendement

In 2015 is de marktrente gedaald. Hierdoor zijn de waarden van de obligaties gestegen. Dit verklaart het positieve rendement op deze beleggingscategorie. Daarnaast hebben ook de aandelen in 2015 goed gerendeerd. Over de totale portefeuille bedraagt het rendement in 2015 5,2%. De afzonderlijke rendementen hebben als volgt bedragen:

Beleggingscategorie	Behaald rendement	Benchmark
Aandelen	10,2%	9,8%
Obligaties Noord-Europese landen	0,4%	0,4%
Obligaties Zuid-Europese landen (afgesplitste portefeuille)	3,8%	3,8%
Totaal	5,2%	5,1%

Op de obligatieportefeuilles is een rendement gelijk aan de benchmark behaald, wat verwacht wordt omdat passief wordt belegd. Op de aandelenportefeuille scoort het fonds boven de benchmark. Dit is te verwachten vanwege de gunstige fiscale situatie van een Nederlandse stichting ten opzichte van de benchmark.

Kostendekkende en ontvangen premie

De Pensioenwet schrijft voor dat de door een pensioenfonds te ontvangen premie ten minste gelijk dient te zijn aan de (gedempte) kostendekkende premie. De ontvangen premie over boekjaar 2015 bedraagt 3.246 en de kostendekkende premie 3.260. De ontvangen premie was minder dan de kostendekkende premie.

Het tekort op de kostendekkende premie wordt enerzijds verklaard door het verschil in rentegrondslag bij de vaststelling van de premie voor de collectief beschikbare premie (feitelijke premie) en van de kostendekkende premie. De afspraken voor de collectief beschikbare premie (de Rexel Nederland Regeling) zijn in 2012 gemaakt, terwijl de kostendekkende premie berekend is op de stand begin 2015. De rente aan het begin van 2015 was lager. Het tekort op de kostendekkende premie in de Rexel Nederland Regeling wordt onttrokken aan de reserve pensioenpremie, zodat geen verschil resteert.

Anderzijds wordt de premie voor de Hagemeyer Regeling jaarlijks vastgesteld aan de hand van de rente ultimo vorig boekjaar. Door de ingang van het nieuw financieel toetsingskader zijn zowel de rente als het vereist eigen vermogen per 1 januari 2015 verhoogd. Beide hebben geleid tot een verhoging van de kostendekkende premie, terwijl met de wijzigingen per 1 januari 2015 geen rekening hoefde te worden gehouden bij de te ontvangen premie. Hierdoor was dit jaar ook een gering verlies te zien op de premie in de Hagemeyer Regeling.

Oordeel actuaris

De actuaris is van oordeel dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132. Het pensioenfonds beschikt niet over het vereist eigen vermogen. Het aanwezig eigen vermogen is lager dan het vereist eigen vermogen.

Verwachte ontwikkelingen het komende jaar

Het jaar 2015 stond in het teken van de implementatie van het nieuw financieel toetsingskader, het verbeteren van de werking van de diverse organen (de visitatiecommissie voor de eerste keer, de samenwerking met het vrij nieuwe verantwoordingsorgaan, het opvullen van de directeursfunctie) en het opstellen van een plan van aanpak voor een verdere verbeterslag. In het jaar 2016 zal vooral aandacht zijn voor de volgende punten:

Vastlegging beleids- en besluitvorming

Het bestuur zal meer aandacht besteden aan het vastleggen van de aspecten die bij beleidsvorming en bij besluitvorming een rol spelen. Dit betreft onder meer het weergeven van de aanleiding, de mogelijkheden, de belangenafweging, de overwegingen en de onderbouwing van de uiteindelijke keuzes. Dit zal vorm krijgen door het anders notuleren van vergaderingen en de opstelling van beleidsdocumenten.

ALM-studie

Het bestuur heeft besloten om een ALM-studie uit te laten voeren. Deze studie dient als gedegen onderzoek in relatie tot de toetsing en onderbouwing van het (strategisch) beleggingsbeleid.

Toekomstbestendigheid pensioenfonds

In 2014 heeft een onderzoek plaatsgevonden of het pensioenfonds in zijn huidige vorm de beste optie is ter realisatie van de doelstellingen inzake pensioen voor de deelnemers. Het bestuur zal dit in 2016 opnieuw doen, mede als gevolg van de nieuwe ontwikkelingen in de pensioenwereld.

Herstelplan

In 2015 is onder het nieuw financieel toetsingskader een vernieuwd herstelplan opgesteld. Conform het vernieuwde kader wordt het herstelplan jaarlijks geactualiseerd, zo ook in 2016.

Communicatie

Als gevolg van de Wet Pensioencommunicatie zal in 2016 het Pensioen 1-2-3 worden geïmplementeerd.

31 mei 2016

Stichting Pensioenfonds Sagittarius
Het bestuur

Verslag van het verantwoordingsorgaan

Sinds het samengaan van de deelnemersraad en het verantwoordingsorgaan “oude stijl” op 1 juli 2014, is het verslagjaar 2015 het eerste volle jaar waarin het verantwoordingsorgaan ‘nieuwe stijl’ zich heeft ingezet om de belangen van de deelnemers te behartigen.

In de loop van dit jaar heeft de secretaris, de heer Eduard van Binsbergen, de functie van voorzitter als opvolger van de heer Nico Alles op zich genomen. Tegen het einde van het jaar werden we verrast door het plotseling overlijden van Eduard van Binsbergen. Het wegvallen van Eduard betekent een gevoelig verlies voor het verantwoordingsorgaan.

In maart 2015 werd de bezetting van het verantwoordingsorgaan uitgebreid met de heren Peter Vermeij en Rinus Zuurmond, beiden als vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden. Ultimo 2015 bestond de bezetting van het verantwoordingsorgaan uit vijf personen. Om de personele bezetting van het verantwoordingsorgaan weer op het oorspronkelijk niveau te brengen is er inmiddels een procedure gestart om een aspirant vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden als kandidaat voor te dragen.

Naast het uitoefenen van de belangrijkste taak van het verantwoordingsorgaan, te weten “een oordeel geven over het handelen van het bestuur van ons pensioenfonds, het door hen uitgevoerde beleid en de toekomstige beleidskeuzes”, heeft het verantwoordingsorgaan dit jaar aan het bestuur advies uitgebracht over het jaarverslag en de jaarrekening 2014, het actuariel rapport 2014, de actuariële bedrijfs-technische nota (ABTN) en de bevindingen van het intern toezicht. Voorts is met het bestuur de afspraak gemaakt dat het verantwoordingsorgaan naast de maandelijkse financiële stand van zaken (Dashboard) ook de beschikking krijgt over het maandrapport van Northern Trust (vermogensbeheerder) en de agenda en notulen van de bestuursvergaderingen.

In juni 2015 heeft een afdeling van de Nederlandsche Bank (On-site toezicht pensioenfonds en verzekeraars) een onderzoek opgestart naar de kwetsbaarheden bij ons pensioenfonds. Na de conceptversie van dit onderzoek (in augustus 2015 besproken in het bestuur) verscheen begin september 2015 de definitieve opsomming van de bevindingen van de Nederlandsche Bank. Vervolgens werden deze bevindingen besproken met medewerkers van de Nederlandsche Bank en was het “Rapport juni 2015” meerdere keren onderwerp van overleg tijdens bestuursvergaderingen. Dit resulteerde in een verder uit te werken plan van aanpak, waarin beschreven is op welke wijze aan de verbeterlag vorm zal worden gegeven.

In oktober 2015 is de voorzitter van het verantwoordingsorgaan telefonisch van de gang van zaken op de hoogte gesteld. In november 2015 is het bewuste rapport aan het verantwoordingsorgaan ter beschikking gesteld.

Ten aanzien van de in het rapport opgenomen kritische kanttekeningen zoals:

- een heldere en volledige vastlegging van beleid
- implementatie van risicomanagement
- toekomst pensioenfonds
- nadere concretisering van het beleggingsbeleid

is het bestuur aan de slag gegaan overeenkomstig een werkwijze genoemd in een plan van aanpak teneinde 1 oktober 2016 de verbeterlag te hebben voltooid.

In het verslagjaar werden door leden van het verantwoordingsorgaan meerdere themadagen bezocht die georganiseerd werden door de Pensioenfederatie (een platform waarbij verantwoordingsorganen van een groot aantal Nederlandse pensioenfonds, waaronder het onze, zijn aangesloten), zijn in het kader van het uitoefenen van het intern toezicht leden van het verantwoordingsorgaan geïnterviewd door de visitatiecommissie en is in november 2015 een volledige opleidingsdag (georganiseerd door het bestuur van ons pensioenfonds) bijgewoond.

Twee keer werd tijdens een gezamenlijke vergadering met het bestuur vergaderd, terwijl het verantwoordingsorgaan tijdens eigen vergaderingen dit verslagjaar vier keer voor overleg bijeen is geweest.

Conclusie

Het verantwoordingsorgaan is van oordeel dat het bestuur naar aanleiding van de gemaakte opmerkingen van DNB voortvarend aan de slag is gegaan om de tekortkomingen, die met name betrekking hadden op de vastlegging van het beleid, op te lossen.

Het verantwoordingsorgaan concludeert verder dat het bestuur bij het maken van zijn beleidskeuzes voor alle betrokken partijen een zorgvuldige belangenafweging heeft gemaakt.

Via het pensioenbureau kunt u met het verantwoordingsorgaan in contact komen.

31 mei 2016

Het verantwoordingsorgaan

Reactie van het bestuur

Het verantwoordingsorgaan heeft over 2015 aan het bestuur verslag uitgebracht. Het bestuur dankt het verantwoordingsorgaan hiervoor.

31 mei 2016

Stichting Pensioenfonds Sagittarius
Het bestuur

Verslag van het intern toezicht

Het pensioenfonds bevindt zich in een situatie waarin van meerdere kanten grote uitdagingen op het pensioenfonds afkomen. Een van die uitdagingen is de beperkte omvang in combinatie met de rijpheid van het pensioenfonds. Daarnaast neemt de dynamiek van wijzigingen in wet- en regelgeving toe en zijn de omstandigheden op de financiële markten onrustig.

De taken van het bestuur nemen daardoor toe in omvang en complexiteit. Het bestuur is naar de mening van de visitatiecommissie voldoende slagvaardig en bovendien deskundig. Dit komt mede door de aanwezigheid van twee onafhankelijke professionele bestuurders. Ook het pensioenbureau is van goede kwaliteit. De inzet en de betrokkenheid van het bestuur is groot, maar dat laat onverlet dat bepaalde thema's zoals communicatie, juridische zaken en beleggingen naar de mening van de visitatiecommissie meer aandacht zouden moeten krijgen onder andere door explicieter de afwegingen in de notulen op te nemen.

De visitatiecommissie typeert het pensioenfonds als een praktisch ingestelde organisatie, waarbij de meeste zaken intern worden uitgevoerd. Door de aanwezigheid van twee professionele bestuurders, een professionele directeur van het pensioenfonds en een vakkundig pensioenbureau, constateert de visitatiecommissie dat de uitvoering van het beleid en de werkzaamheden op zichzelf allemaal goed gaan en dat de lijnen bovendien kort zijn. Tegenover dit positieve aspect staat dat de visitatiecommissie van mening is dat sommige belangrijke processen zoals het risicomangement, de borging van de countervailing power binnen het bestuur en de monitoring van het beleggingsbeleid nog niet voldoende zijn verankerd binnen de organisatie. Hoewel de visitatiecommissie ziet dat er sinds de vorige visitatie goede slagen zijn gemaakt, is zij van mening dat hier nog verbeteringen zijn te realiseren.

Een en ander neemt niet weg dat het bestuur zich overwegend goed inzet bij de uitvoering van zijn taken en zich heel goed bewust is van haar verantwoordelijkheden.

Het verantwoordingsorgaan dat het bestuur intern tegenkracht moet leveren, functioneert nu beter dan een jaar terug, maar de visitatiecommissie is van mening dat het verantwoordingsorgaan haar adviesrol nog beter en explicieter moet oppakken. De aanwezige deskundigheid is voldoende om een goed tegenwicht te vormen voor het bestuur. Waar het gaat om de informatievoorziening stond het verantwoordingsorgaan op achterstand, maar dat is het afgelopen jaar verbeterd. Het is in het belang van alle belanghebbenden dat het verantwoordingsorgaan goed en deskundig opereert, tijdig alle informatie ontvangt en door het bestuur volledig wordt gefaciliteerd.

De discussie over de mogelijke kwetsbaarheden van het pensioenfonds wordt al gevoerd, dit mede naar aanleiding van het thema-onderzoek van DNB over de toekomstbestendigheid. Het pensioenfonds heeft een uitgebreid plan van aanpak opgesteld over de verbetering van het pensioenfonds.

Het beleggingsbeleid van het pensioenfonds kwalificeert zich als passief. Het bestuur geeft duidelijk aan in haar beleggingsvisie dat zij niet overtuigd is van de meerwaarde van een actief beleid. Hiertegenover staat dat het renterisico niet volledig wordt gehedged. Het renterisico is daarmee nog een aanzienlijk risico voor het pensioenfonds. Het bestuur is zich er van bewust welke risico's dit met zich meebrengt. Ten aanzien van dit punt merkt de visitatiecommissie tevens nog op dat het in het belang van iedereen is, dat het beleid rondom het renterisico uiterst nauwkeurig en zorgvuldig dient te worden gemonitord. Dit mede in het licht van de huidige economische omstandigheden en blijvend lage rentes. Het bestuur dient zich hierbij te allen tijde de vraag te stellen of het huidige beleid nog wel het meest passend is en in het belang van de deelnemers is.

13 april 2016

De visitatiecommissie:
P.E.M. Peerboom
J.H.H. Tuijp
E.S. Kattouw

Reactie van het bestuur

De visitatiecommissie heeft over 2015 aan het bestuur verslag uitgebracht. De aanbevelingen die de visitatiecommissie doet zijn in 2016 al opgepakt en vormen onderdeel van de verbeter slag.

31 mei 2016

Stichting Pensioenfonds Sagittarius
Het bestuur

Balans per 31 december 2015

na resultaatbestemming

(alle bedragen in 1.000 euro)

	<i>toelichting</i>	2015	2014
Activa			
Beleggingen voor risico pensioenfonds	4	342.321	338.077
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	5	21.834	22.939
Vorderingen en overlopende activa	6	802	1.291
Liquide middelen	7	723	900
		<hr/>	<hr/>
Totaal activa		365.680	363.207
		<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
Passiva			
Algemene reserve	8	24.841	21.989
Reserve pensioenpremie	9	968	973
Technische voorzieningen	10	339.299	339.698
Schulden en overlopende passiva	11	572	547
		<hr/>	<hr/>
Totaal passiva		365.680	363.207
		<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
Dekkingsgraad actueel		107,3%	106,5%
Beleidsdekkingsgraad		107,3%	109,6%

De dekkingsgraad actueel is gelijk aan de algemene reserve vermeerderd met de technische voorzieningen gedeeld door de technische voorzieningen. In verband met gewijzigde voorschriften van DNB is het herverzekeringsdeel technische voorzieningen niet in mindering gebracht op de technische voorzieningen. Dit heeft geleid tot een aanpassing van de dekkingsgraad ultimo 2014 van 106,9% naar 106,5%.

De beleidsdekkingsgraad is gelijk aan de gemiddelde dekkingsgraad over de maanden januari tot en met december van het boekjaar.

Staat van baten en lasten over 2015

(alle bedragen in 1.000 euro)

	<i>toelichting</i>	2015	2014
Baten			
Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)	13	3.246	3.727
Overgenomen pensioenverplichtingen	14	9	88
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	15	16.001	30.579
Overige baten	16	1.664	1.930
		<hr/>	<hr/>
Totaal baten		20.920	36.324
		<hr/>	<hr/>
Lasten			
<i>pensioenopbouw</i>	17	2.329	1.959
<i>toeslagverlening</i>	18	2	2
<i>intresttoevoeging technische voorzieningen</i>	19	544	1.138
<i>onttrekking technische voorzieningen voor pensioenuitkeringen</i>	20	-16.352	-16.567
<i>onttrekking technische voorzieningen voor kosten</i>	21	-499	-505
<i>toevoeging overgenomen pensioenverplichtingen</i>	22	13	91
<i>vrijval overgedragen pensioenverplichtingen</i>	23	-222	-186
<i>wijziging marktrente</i>	24	12.815	47.244
<i>wijziging sterfetafel</i>		0	-2.767
<i>overige wijzigingen in de technische voorzieningen</i>	25	971	-1.118
		<hr/>	<hr/>
Totaal mutatie technische voorzieningen		-399	29.291
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	26	1.105	-621
Overgedragen pensioenverplichtingen	27	190	191
Pensioenuitkeringen	28	16.535	16.726
Pensioenuitvoeringskosten	29	642	668
		<hr/>	<hr/>
Totaal lasten		18.073	46.255
		<hr/>	<hr/>
Saldo van baten en lasten		2.847	-9.931
		<hr/>	<hr/>
<i>Bestemming van het saldo</i>			
		2015	2014
Algemene reserve		2.852	-10.904
Reserve pensioenpremie		-5	973
		<hr/>	<hr/>
Totaal		2.847	-9.931
		<hr/>	<hr/>

Kasstroomoverzicht over 2015

(alle bedragen in 1.000 euro)

	31-12-2015	31-12-2014
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	3.246	3.727
Ontvangen FVP-bijdragen	0	45
Ontvangen waardeoverdrachten	9	88
Betaalde pensioenuitkeringen	-16.535	-16.726
Betaalde waardeoverdrachten	-190	-191
Ontvangen uitkeringen herverzekering	1.664	1.695
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-642	-668
Mutatie vorderingen en schulden	514	-1.109
	<hr/>	<hr/>
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	-11.934	-13.139
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	67.883	48.505
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	9.592	9.979
Aankopen beleggingen	-65.530	-48.708
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-445	-343
Mutatie vorderingen en schulden m.b.t. beleggingen	244	244
Mutatie liquide middelen m.b.t. beleggingen	13	3.583
	<hr/>	<hr/>
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	11.757	13.260
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
Mutatie liquide middelen	-177	121
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Actuariële analyse over 2015

(alle bedragen in 1.000 euro)

De actuariële analyse van het saldo van baten en lasten kan als volgt worden weergegeven:

	2015	2014
Resultaat op pensioenopbouw		
Beschikbaar voor pensioenopbouw	2.773	3.252
Benodigd voor pensioenopbouw	-2.329	-1.959
Vrijgevallen solvabiliteitstoelag	-458	-320
	<hr/>	<hr/>
	-14	973
Resultaat op kosten		
Beschikbaar voor kosten	642	673
Gemaakte kosten	-642	-668
	<hr/>	<hr/>
	0	5
Resultaat op intrest en toeslagverlening		
Beleggingsresultaten	16.001	30.579
Intresttoevoeging technische voorzieningen	-508	-1.058
Wijziging marktrente	-12.342	-44.750
Resultaat op toeslagverlening	-2	-2
	<hr/>	<hr/>
	3.149	-15.231
Overige resultaten		
Resultaat op waardeoverdrachten	28	-8
Resultaat op sterfte	-720	1.357
Resultaat op invalidering en revalidering	-43	50
Resultaat op uitkeringen	-109	-58
Resultaat op overige mutaties	98	17
Aanpassing sterftegrondslagen	0	2.454
Overige baten	458	510
	<hr/>	<hr/>
	-288	4.322
Totaal saldo van baten en lasten	<hr/>	<hr/>
	2.847	-9.931

Toelichting algemeen

(alle bedragen in 1.000 euro)

1 Inleiding

Het fonds heeft tot doel uitvoering te geven aan de pensioenreglementen zoals die gelden en hebben gegolden voor de aangesloten ondernemingen. Dit betreft het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden. Tevens verstrekt het fonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers.

2 Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze per 1 januari 2008 zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Het bestuur heeft op 31 mei 2016 de jaarrekening vastgesteld.

3 Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling

(a) Algemeen

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

(a.1) Presentatiewijzigingen

In 2015 heeft een herevaluatie plaatsgevonden van de kosten naar aard (pensioenuitvoeringskosten en vermogensbeheerkosten), hetgeen heeft geleid tot aanmerking van een deel van de (in de jaarrekening 2014 nog gepresenteerd als) pensioenuitvoeringskosten als vermogensbeheerkosten. Op basis van de RJ 610.314 worden de vermogensbeheerkosten zichtbaar in mindering gebracht op de post beleggingsresultaten. Als gevolg daarvan heeft een herrubricering plaatsgevonden van een deel van de pensioenuitvoeringskosten naar vermogensbeheerkosten (als aftrekpost op de post beleggingsresultaten). De vergelijkende cijfers zijn overeenkomstig aangepast.

(a.2) Schattingswijzigingen

In 2015 heeft DNB een tweetal wijzigingen doorgevoerd in de gepubliceerde rentetermijnstructuur. Per 1 januari 2015 is de driemaandsmiddeling komen te vervallen. Dit heeft geleid tot een toename van de technische voorzieningen voor risico fonds en een afname van het resultaat met 10.778. Vervolgens is per 15 juli 2015 de systematiek voor de vaststelling van de ultimate forward rate gewijzigd. Dit heeft geleid tot een toename van de technische voorzieningen voor risico fonds en een afname van het resultaat met 4.369.

(b) Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

(c) Beleggingen

(c.1) Algemeen

In overeenstemming met de Pensioenwet worden beleggingen gewaardeerd op actuele waarde.

(c.2) Aandelen

De aandelen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoersen.

(c.3) Vastrentende waarden

De vastrentende waarden zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoersen, inclusief lopende intrest.

(c.4) Derivaten

De vermogensbeheerder maakt binnen het mandaat gebruik van futures op aandelen om kleine sommen geld efficiënt als aandelen te kunnen beleggen. Alle derivaten betreffen gekochte futures op de STOXX 50. Omdat koersresultaten dagelijks worden verrekend is de balanswaarde ultimo boekjaar 0.

(d) Herverzekeringen

Ontvangen uitkeringen herverzekering worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

Voor het herverzekeringsdeel technische voorzieningen gelden dezelfde grondslagen als voor de technische voorzieningen (punt e).

(e) Technische voorzieningen

De technische voorzieningen worden gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de op balansdatum opgebouwde nominale aanspraken.

Bij de berekening van de technische voorzieningen is uitgegaan van de op de balansdatum geldende pensioenreglementen en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Voor arbeidsongeschikten wordt tevens de toekomstige pensioenopbouw in de technische voorzieningen inbegrepen. Dit geldt niet voor langdurig zieken. Voor hen zijn uitsluitend de verworven aanspraken in de technische voorzieningen inbegrepen.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt rekening gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen per 31 december 2015:

- Rekenrente: volgens de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.
- Overlevingstafels: AG-Prognosetafel 2014 met startkolom 2016.
- Voor de ervaringssterfte vindt een correctie plaats op basis van de ES-P2 factoren.
- Voor de berekening van de technische voorzieningen voor nog niet ingegaan partnerpensioen wordt voor de regelingen waar het partnerpensioen volledig kan worden uitgeruild tot de pensioendatum een partnerfrequentie gehanteerd van 100%.

Voor de regelingen waar het (vóór 2002) opgebouwde partnerpensioen niet kan worden uitgeruild en waarbij sprake is van het bepaalde partnersysteem wordt uitgegaan van de werkelijke burgerlijke staat.

Voor de regelingen waarbij sprake is van het onbepaalde partnersysteem en waarbij het (vóór 2002) opgebouwde partnerpensioen niet kan worden uitgeruild wordt tot de pensioendatum uitgegaan van een partnerfrequentie van 90%.

Vanaf de pensioendatum wordt voor alle regelingen de werkelijke burgerlijke staat gehanteerd.

- Voor partnerpensioen is aangenomen dat de partner 3 jaar jonger is dan de verzekerde man en 3 jaar ouder dan de verzekerde vrouw.
- Kostenopslag: 3% van de technische voorzieningen in verband toekomstige administratie- en excassokosten.
- Wezenopslag: 5% van de voorziening van het latent partnerpensioen van (gewezen) deelnemers.

(f) Reserve pensioenpremie

In verband met de aanvang van een collectief beschikbare premiereregeling per 1 januari 2014 wordt over de jaren 2014 tot en met 2016 een eventueel overschot uit de ontvangen pensioenpremies toegevoegd aan de reserve pensioenpremie.

Indien in deze periode van drie jaar de ontvangen premie lager is dan de kostendeckende premie, wordt het tekort onttrokken aan de reserve pensioenpremie, voor zover aanwezig.

De reserve pensioenpremie maakt geen onderdeel uit van het eigen vermogen. Na de vaste premieperiode van 3 jaar kan het bestuur besluiten tot vrijval van de reserve pensioenpremie in de algemene reserve.

(g) Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

Toelichting bij de balans per 31 december 2015

(alle bedragen in 1.000 euro)

4 Beleggingen voor risico pensioenfonds

Overzicht totale waarde per beleggingscategorie

31-12-2015	Aandelen	Vastrentende waarden	Totaal
Belegde waarden	130.240	207.843	338.083
Beleggingsdebiteuren	446	4.241	4.687
Liquide middelen	459	160	619
Beleggingscrediteuren	0	-1.068	-1.068
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	131.145	211.176	342.321

31-12-2014	Aandelen	Vastrentende waarden	Totaal
Belegde waarden	121.861	211.721	333.582
Beleggingsdebiteuren	492	4.005	4.497
Liquide middelen	555	77	632
Beleggingscrediteuren	0	-634	-634
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	122.908	215.169	338.077

Verloopoverzicht van de belegde waarden per beleggingscategorie

2015	Aandelen	Vastrentende waarden	Totaal
Stand per 1 januari 2015	121.861	211.721	333.582
Aankopen	14.250	51.280	65.530
Verkopen/aflossingen	-16.695	-51.188	-67.883
Herwaardering	10.824	-3.970	6.854
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stand per 31 december 2015	130.240	207.843	338.083

2014	Aandelen	Vastrentende waarden	Totaal
Stand per 1 januari 2014	116.060	196.376	312.436
Aankopen	5.493	43.215	48.708
Verkopen/aflossingen	-2.439	-46.066	-48.505
Herwaardering	2.747	18.196	20.943
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stand per 31 december 2014	121.861	211.721	333.582
	<hr/>	<hr/>	<hr/>

Belegde waarden in aandelen

Alle aandelen betreffen aandelen in mature markets, zijn uitsluitend belegd in eurolanden en staan ter vrije beschikking. In de aandelen zijn geen posten inbegrepen die meer bedragen dan 5% van de totaal belegde waarden in aandelen. Ten slotte zijn alle aandelen beursgenoteerd.

In het onderstaande overzicht staan de belegde waarden in aandelen per land weergegeven:

	31-12-2015	31-12-2014
België	6.163	5.237
Duitsland	39.079	36.765
Finland	3.875	3.597
Frankrijk	41.801	39.019
Ierland	1.724	1.337
Italië	9.909	8.527
Nederland	12.373	11.464
Oostenrijk	770	804
Portugal	650	609
Spanje	13.664	14.157
Overige landen	232	345
	<hr/>	<hr/>
	130.240	121.861
	<hr/>	<hr/>

Belegde waarden in vastrentende waarden

De vastrentende waarden betreffen uitsluitend beursgenoteerde staatsobligaties, zijn alleen belegd in eurolanden en staan ter vrije beschikking.

In het onderstaande overzicht staan de belegde waarden in vastrentende waarden naar land en credit rating weergegeven:

	31-12-2015	31-12-2014	Credit rating 2015	Credit rating 2014
Duitsland	45.806	47.163	AAA	AAA
Finland	3.679	3.744	AAA	AAA
Nederland	15.445	15.270	AAA	AAA
Oostenrijk	9.545	9.516	AA+	AAA
België	15.530	15.245	AA	AA
Frankrijk	58.867	57.197	AA	AA
Ierland	4.081	4.243	A-	A-
Italië	35.830	40.004	BBB+	BBB+
Spanje	15.597	15.895	BBB+	BBB+
Portugal	3.463	3.444	BB+	BB
	207.843	211.721		

Belegde waarden in derivaten

De vermogensbeheerder maakt binnen het mandaat gebruik van futures op aandelen om kleine sommen geld efficiënt als aandelen te kunnen beleggen. Alle derivaten betreffen gekochte futures op de STOXX 50. De onderliggende waarde bedroeg ultimo 2015 788 (2014: 1.003). Omdat koersresultaten dagelijks worden verrekend is de balanswaarde ultimo boekjaar 0.

Beleggingsdebiteuren

	31-12-2015	31-12-2014
Lopende intrest	3.228	3.383
Nog af te wikkelen transacties	1.097	620
Lopende intrest nog af te wikkelen transacties	10	1
Te vorderen dividendbelasting	352	493
	4.687	4.497

Beleggingscrediteuren

	31-12-2015	31-12-2014
Nog af te wikkelen transacties	-1.058	-628
Lopende intrest nog af te wikkelen transacties	-10	-6
	-1.068	-634

5 Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Ultimo 2015 bedraagt het herverzekeringsdeel technische voorzieningen 21.834 waarover het pensioenfonds een kredietrisico loopt ingeval van faillissement van de verzekeraar. Het pensioenfonds heeft geen reden aan te nemen dat de herverzekeringsaanvrager niet aan haar verplichtingen kan voldoen en heeft derhalve geen voorziening hiervoor getroffen.

Het herverzekeringsdeel technische voorzieningen betreft een gesloten groep van uitsluitend nominale pensioenaanspraken van gewezen deelnemers en pensioenrechten van pensioengerechtigden.

De specificatie van het herverzekeringsdeel technische voorzieningen is als volgt:

	2015	2014
Stand per 1 januari	22.939	22.318
Intresttoevoeging	36	80
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-1.661	-1.695
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-50	-51
Wijziging marktrente	473	2.494
Wijziging sterftetafel	0	-313
Overige mutaties	97	106
	<hr/>	<hr/>
Stand per 31 december	21.834	22.939
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

6 Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2015	31-12-2014
Vordering uit hoofde van herverzekeringspremie	1	411
Te vorderen pensioenpremie	800	866
Overige vorderingen en overlopende activa	1	14
	<hr/>	<hr/>
	802	1.291
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van minder dan één jaar.

7 Liquide middelen

Onder de liquide middelen worden opgenomen de tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk opeisbaar zijn.

8 Algemene reserve

	2015	2014
Stand per 1 januari	21.989	32.893
Uit bestemming saldo van baten en lasten	2.852	-10.904
	<hr/>	<hr/>
Stand per 31 december	24.841	21.989
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Het vereist eigen vermogen wordt uiteengezet onder de overige toelichtingen (punt 33).

9 Reserve pensioenpremie

	2015	2014
Stand 1 januari	973	0
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-5	973
	<hr/>	<hr/>
Stand 31 december	968	973
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Het tekort aan ontvangen premie in 2015 met betrekking tot de collectief beschikbarepremieregeling is onttrokken aan de reserve pensioenpremie.

10 Technische voorzieningen

Het mutatieoverzicht voor de technische voorzieningen is als volgt:

	2015	2014
Stand 1 januari	339.698	310.407
Pensioenopbouw	2.329	1.959
Toeslagverlening	2	2
Intresttoevoeging	544	1.138
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-16.352	-16.567
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-499	-505
Overgenomen pensioenverplichtingen	13	91
Overgedragen pensioenverplichtingen	-222	-186
Wijziging marktrente	12.815	47.244
Wijziging sterftetafel	0	-2.767
Overige wijzigingen	971	-1.118
	<hr/>	<hr/>
Stand 31 december	339.299	339.698
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Voor een toelichting op bovenstaande mutaties wordt verwezen naar de toelichting op de verschillende posten uit de staat van baten en lasten.

In het onderstaande overzicht staan zowel de aantallen als de technische voorzieningen per groep vermeld.

	Aantal		Technische voorzieningen	
	31-12-2015	31-12-2014	31-12-2015	31-12-2014
Deelnemers	441	501	17.914	15.944
Gewezen deelnemers	1.681	1.682	100.527	105.250
Pensioengerechtigden	1.437	1.422	220.858	218.504
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	3.559	3.605	339.299	339.698
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

11 Schulden en overlopende passiva

	31-12-2015	31-12-2014
Loonbelasting en premies sociale verzekeringen	336	344
Omzetbelasting	98	78
Controlekosten	39	35
Uitkeringen	10	2
Overige schulden	89	88
	<hr/>	<hr/>
	572	547
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Alle schulden hebben een resterende looptijd van minder dan één jaar.

12 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Sinds 1991 werden door het pensioenfonds en haar rechtsvoorgangers door middel van koopsommen aan de verzekeraars Nationale-Nederlanden en Aegon aan een aantal gewezen deelnemers en pensioengerechtigden dezelfde toeslagen toegekend als aan de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden van het pensioenfonds. Nationale-Nederlanden heeft in 2012 aangegeven niet langer aan het toekennen van toeslagen mee te werken. Bij de verzekeraars zal de voorziening van deze gewezen deelnemers en pensioengerechtigden, waar het pensioenfonds geen enkele relatie mee heeft, ongeveer € 16 miljoen (2014: € 17 miljoen) zijn.

Voor het pand van waaruit het pensioenbureau haar werkzaamheden verricht loopt een huur-overeenkomst die geldt tot en met 31 juli 2017 met een optie voor het pensioenfonds tot verlenging met een periode van 3 jaar.

Toelichting bij de staat van baten en lasten over 2015

(alle bedragen in 1.000 euro)

13 Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

	2015	2014
Werkgeversgedeelte	2.458	3.105
Werknemersgedeelte	788	622
	<hr/>	<hr/>
	3.246	3.727
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Kostendekkende premie

	2015	2014
Actuarieel benodigde premie	2.609	2.215
Kostenopslag	193	219
Solvabiliteitstoeslag	458	320
	<hr/>	<hr/>
	3.260	2.754
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Vanaf 1 januari 2014 geldt voor de deelnemers van de Rexel Nederland Regeling een collectief beschikbare premieregeling. Voor deze deelnemers wordt gedurende drie jaar 33,6% van de pensioengrondslag aan premie betaald. Indien de betaalde premie voor de deelnemers van de Rexel Nederland Regeling hoger is dan de kostendekkende premie wordt het overschot toegevoegd aan de reserve pensioenpremie. Andersom kan bij een lagere betaalde premie dan de kostendekkende premie het tekort worden onttrokken aan de reserve pensioenpremie, voor zover aanwezig. Een eventueel resterend tekort zal leiden tot een verlaging van de pensioenopbouw in dat jaar.

Voor de deelnemers van de Hagemeyer Regeling wordt de pensioenpremie jaarlijks vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur en de benodigde solvabiliteitsopslag ultimo vorig boekjaar. Deze ontvangen premie is dan ook jaarlijks vrijwel gelijk aan de kostendekkende premie. Dit geldt echter niet voor het jaar 2015. De ontvangen pensioenpremie in 2015 is vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur en benodigde solvabiliteitsopslag ultimo 2014. Per 1 januari 2015 heeft het nieuw financieel toetsingskader geleid tot een verlaging van de rente en een verhoging van de benodigde solvabiliteitstoeslag, ofwel tot een verhoging van de kostendekkende premie. Hiermee hoefde bij de vaststelling van de te betalen premie geen rekening te worden gehouden.

In 2015 is 14 minder aan premie ontvangen dan benodigd. Hiervan heeft 5 betrekking op de Rexel Nederland Regeling. Het bedrag van 5 is dan ook onttrokken aan de reserve pensioenpremie. Voor de Hagemeyer Regeling is 9 minder aan premie ontvangen dan benodigd.

14 Overgenomen pensioenverplichtingen

Overgenomen pensioenverplichtingen betreffen waardeoverdrachten van premievrije pensioen-aanspraken van deelnemers van de pensioenuitvoerder van de vorige werkgever naar ons pensioenfonds. Overgenomen pensioenverplichtingen worden aangewend voor de inkoop van extra pensioenaanspraken.

15 Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

<i>2015</i>	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogens- beheer	Totaal
Aandelen	3.006	10.824	-188	13.642
Vastrentende waarden	6.585	-3.970	-257	2.358
Overige	1	0	0	1
	<u>9.592</u>	<u>6.854</u>	<u>-445</u>	<u>16.001</u>

<i>2014</i>	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogens- beheer	Totaal
Aandelen	3.085	2.747	-128	5.704
Vastrentende waarden	6.890	18.196	-215	24.871
Overige	4	0	0	4
	<u>9.979</u>	<u>20.943</u>	<u>-343</u>	<u>30.579</u>

In de bovengenoemde kosten van vermogensbeheer is geen rekening gehouden met de transactiekosten van de beleggingen. De transactiekosten zijn namelijk verwerkt in de indirecte beleggingsopbrengsten. In het onderstaande overzicht van de kosten van vermogensbeheer is wel rekening gehouden met de transactiekosten.

<i>2015</i>	Beheerkosten	Transactie- kosten	Totaal
Aandelen	173	3	176
Vastrentende waarden	231	133	364
Totaal kosten per beleggingscategorie	<u>404</u>	<u>136</u>	<u>540</u>
Kosten bestuur	41	0	41
Totaal overige vermogensbeheerkosten	<u>41</u>	<u>0</u>	<u>41</u>
Totaal kosten vermogensbeheer	<u>445</u>	<u>136</u>	<u>581</u>

2014	Beheerkosten	Transactie- kosten	Totaal
Aandelen	126	0	126
Vastrentende waarden	212	116	328
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Totaal kosten per beleggingscategorie	338	116	454
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Kosten bestuur	5	0	5
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Totaal overige vermogensbeheerkosten	5	0	5
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Totaal kosten vermogensbeheer	343	116	459
	<hr/>	<hr/>	<hr/>

De transactiekosten van de aandelen zijn de kosten die daadwerkelijk in rekening zijn gebracht. De transactiekosten van de obligaties zijn gebaseerd op een spread van 0,05% voor de AAA-staatsobligaties en een spread van 0,175% voor de overige obligaties.

De kosten van vermogensbeheer inclusief transactiekosten en bestuurskosten bedroegen 581 (2014: 459). Dit was 0,17% (2014: 0,14%) van het gemiddeld belegd vermogen. De toename wordt met name veroorzaakt door de reservering van te betalen BTW over het vermogensbeheer.

16 Overige baten

	2015	2014
FVP-bijdragen	0	45
Uitkeringen uit hoofde van herverzekering	1.664	1.695
Vrijval uit de overige technische voorzieningen	0	190
	<hr/>	<hr/>
	1.664	1.930
	<hr/>	<hr/>

17 Pensioenopbouw

De pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken die toegekend zijn in het boekjaar.

18 Toeslagverlening

De post toeslagverlening is gelijk aan de contante waarde van de feitelijk toegekende toeslag per 1 januari van het boekjaar. In 2015 is besloten per 1 januari 2015 een toeslag toe te kennen van 0,0% (2014: 0,0%), met uitzondering van een aantal arbeidsongeschikte deelnemers waarvoor het ingegane invaliditeitspensioen jaarlijks met 3% wordt verhoogd.

19 Intresttoevoeging technische voorzieningen

De technische voorzieningen zijn opgerent met 0,159% (2014: 0,379%).

Het rentepercentage van 0,159 is gelijk aan de 1-jaarsrente uit de rentetermijnstructuur per 1 januari 2015 zoals gepubliceerd op de website van DNB.

20 Onttrekking technische voorzieningen voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariëel berekend en opgenomen in de technische voorzieningen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen in de verslagperiode.

21 Onttrekking technische voorzieningen voor kosten

Jaarlijks valt 3% van de uitkeringen vrij uit de technische voorzieningen ten behoeve van pensioenuitvoeringskosten (excassokosten).

22 Toevoeging overgenomen pensioenverplichtingen

De toevoeging aan de technische voorzieningen uit hoofde van overgenomen pensioenverplichtingen is gelijk aan de contante waarde van de pensioenaanspraken die zijn toegekend in het boekjaar.

23 Vrijval overgedragen pensioenverplichtingen

De vrijval uit de technische voorzieningen uit hoofde van overgedragen pensioenverplichtingen is gelijk aan de contante waarde van de pensioenaanspraken die uit hoofde van uitgaande waardeoverdrachten zijn overgedragen in het boekjaar.

24 Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

In 2015 hebben daarnaast nog een tweetal andere wijzigingen plaatsgevonden. Per 1 januari 2015 is als gevolg van het nieuw financieel toetsingskader de driemaandsmiddeling in de rentetermijnstructuur komen te vervallen. Daarnaast is per 15 juli 2015 de systematiek van de ultimate forward rate in de rentetermijnstructuur gewijzigd. Het effect daarvan is ultimo 2015 verwerkt in de technische voorzieningen.

In het onderstaande overzicht staan de gevolgen van bovengenoemde wijzigingen gespecificeerd.

	2015	2014
Einde driemaandsmiddeling primo boekjaar	11.291	0
Wijziging ultimate forward rate ultimo boekjaar	4.442	0
Overgang op actuele marktrente ultimo boekjaar	-2.918	47.244
	<hr/>	<hr/>
	12.815	47.244
	<hr/>	<hr/>

25 Overige wijzigingen in de technische voorzieningen

	2015	2014
Sterfte	946	-1.079
Afkopen	-65	-88
Arbeidsongeschiktheid	191	56
Pensionering	-120	-53
Overige mutaties	19	46
	<hr/>	<hr/>
	971	-1.118
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

26 Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Het herverzekeringsdeel technische voorzieningen is afgenomen van 22.939 ultimo 2014 naar 21.834 ultimo 2015, een afname derhalve van 1.105. Voor een specificatie hiervan wordt verwezen naar de toelichting onder punt 5.

27 Overgedragen pensioenverplichtingen

Overgedragen pensioenverplichtingen betreffen waardeoverdrachten van premievrije pensioen-aanspraken van gewezen deelnemers van ons pensioenfonds naar de pensioenuitvoerder van de nieuwe werkgever.

28 Pensioenuitkeringen

	2015	2014
Ouderdoms- en vroegpensioen	11.859	11.867
Partnerpensioen	4.530	4.677
Wezenpensioen	17	13
Invalideitpensioen	57	66
Afkopen	59	92
Overlijdensuitkering	13	11
	<hr/>	<hr/>
	16.535	16.726
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

29 Pensioenuitvoeringskosten

	2015	2014
Personeelskosten	276	271
Bestuurskosten	137	165
Huur	32	32
Kantoorkosten	10	16
Controlekosten accountant	31	30
Actuaris	19	17
Overige advieskosten	2	1
Contributies en heffingen toezichhouders	32	33
Uitkeringsadministratie	39	36
Deelnemersadministratie	38	41
Overige	26	26
	<hr/>	<hr/>
	642	668
	<hr/>	<hr/>

Van de bestuurskosten is een bedrag van 41 (2014: 5) toegerekend aan de kosten voor vermogensbeheer. Deze kosten zijn al in mindering gebracht op de bovengenoemde bestuurskosten.

Uitgedrukt per deelnemer en pensioengerechtigde bedragen de uitvoeringskosten € 338 (2014: € 364).

Overeenkomstig artikel 96 van de Pensioenwet wordt vermeld dat het pensioenfonds in het afgelopen jaar geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd.

Overige toelichtingen

(alle bedragen in 1.000 euro)

30 Aantal personeelsleden

Bij het fonds waren in 2015 gemiddeld 3,0 (2014: 3,0) werknemers in dienst. In fte's bedroeg het aantal werknemers in 2015 gemiddeld 2,3 (2014: 2,3).

Personeelskosten

	2015	2014
Salarissen	198	197
Belastingen en sociale lasten	22	23
Pensioenlasten	47	43
Overige personeelskosten	9	8
	<hr/>	<hr/>
	276	271
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

31 Verbonden partijen

Als verbonden partijen kunnen worden aangemerkt: Rexel S.A., de hierbij aangesloten ondernemingen en de bestuurders. Beleggingen in aandelen in verbonden partijen zijn niet toegestaan tenzij geen directe invloed is op het aantal te houden aandelen, doordat belegd wordt in een index waar deze aandelen in opgenomen zijn.

Met de aangesloten ondernemingen zijn uitvoeringsovereenkomsten afgesloten. Voor een nadere uiteenzetting hiervan wordt verwezen naar de overige gegevens.

Inzake de beloning van de bestuurders wordt verwezen naar punt 32 (bezoldiging bestuurders).

32 Bezoldiging bestuurders

De bezoldiging voor de bestuurders tezamen bedraagt 65 (2014: 66). Er zijn geen garanties en leningen verstrekt aan de bestuurders.

33 Solvabiliteit

	2015	2014
Aanwezig vermogen	364.140	361.687
Af: technische voorzieningen	339.299	339.698
	<hr/>	<hr/>
Eigen vermogen	24.841	21.989
Af: vereist eigen vermogen	57.828	42.194
	<hr/>	<hr/>
Vrij vermogen	-32.987	-20.205
	<hr/>	<hr/>
Minimaal vereist eigen vermogen	13.664	13.621
	<hr/>	<hr/>
Dekkingsgraad actueel	107,3%	106,5%
Beleidsdekkingsgraad	107,3%	109,6%

Per 1 januari 2015 geldt een nieuwe methode voor de vaststelling van het vereist eigen vermogen. Dit heeft geleid tot een toename hiervan.

Bij de vaststelling van het vereist eigen vermogen van 57.828 is uitgegaan van de zogenaamde standaardmethode. Volgens deze methode zijn de volgende benodigde buffers bepaald:

Benodigde buffers

	2015	2014
Renterisico (S1)	13.952	13.641
Zakelijke waarden risico (S2)	41.584	32.679
Valutarisico (S3)	0	0
Commodities risico (S4)	0	0
Kredietrisico (S5)	13.376	1.696
Verzekeringstechnisch risico (S6)	8.461	8.816
Liquiditeitsrisico (S7)	0	0
Concentratierisico (S8)	0	0
Operationeel risico (S9)	0	0

Ultimo 2015 bedraagt het vereist eigen vermogen 17,0% van de technische voorzieningen (op basis van de strategische mix).

Zowel ultimo 2015 als ultimo 2014 was het eigen vermogen lager dan het vereist eigen vermogen.

Overige gegevens

Bestemming saldo baten en lasten

Het saldo van de staat van baten en lasten wordt overeenkomstig de statuten toegevoegd dan wel onttrokken aan de algemene reserve.

Uitvoeringsovereenkomst

Tussen het pensioenfonds en de aangesloten ondernemingen zijn per 1 januari 2014 uitvoeringsovereenkomsten gesloten. Inzake de premiebetaling is het volgende geregeld in de uitvoeringsovereenkomsten:

Voor de deelnemers aan de Rexel Nederland Regeling wordt door de aangesloten onderneming over de jaren 2014 tot en met 2016 een vaste doorsneepremie van 33,6% over de pensioengrondslag betaald. Deze premie bestaat uit de premie die actuariael nodig is voor de opbouw van de pensioenverplichtingen in dat jaar, vermeerderd met een opslag die nodig is voor het in stand houden van het vereist eigen vermogen en met een opslag die nodig is om de uitvoeringskosten van het pensioenfonds te kunnen dekken. De premie is berekend aan de hand van een vaste rekenrente van 2,1%. De deelnemer is een eigen bijdrage verschuldigd waarvan de hoogte wordt vastgesteld door de aangesloten onderneming. Deze eigen bijdrage wordt in twaalf maandelijkse termijnen op het salaris van de deelnemer ingehouden. Een eventueel overschot op de premie wordt toegevoegd aan de reserve pensioenpremie, een eventueel tekort wordt onttrokken aan de reserve pensioenpremie, voor zover aanwezig. Als in enig jaar de premie vermeerderd met de reserve pensioenpremie minder bedraagt dan de kostendeekkende premie zal de opbouw in dat jaar worden verlaagd.

Voor de deelnemers aan de Hagemeyer Regeling wordt door de aangesloten ondernemingen de kostendeekkende premie betaald. De kostendeekkende premie wordt berekend conform de wettelijke eisen en bestaat uit de premie die actuariael nodig is voor de opbouw van de pensioenverplichtingen in dat jaar, vermeerderd met een opslag die nodig is voor het in stand houden van het vereist eigen vermogen en met een opslag die nodig is om de uitvoeringskosten van het pensioenfonds te kunnen dekken. De premie wordt berekend met behulp van de jaarlijks door De Nederlandsche Bank per 31 december voorafgaand aan het betreffende jaar vastgestelde rentetermijnstructuur. De deelnemer is geen eigen bijdrage verschuldigd, tenzij uitdrukkelijk met de aangesloten onderneming anders is overeengekomen.

In de uitvoeringsovereenkomsten worden verder afspraken gemaakt omtrent de volgende zaken:

- Betalingsverplichtingen en betalingsvoorbehoud van de werkgever.
- Informatieverstrekking door de werkgever.
- Opstellen en wijzigen van de pensioenreglementen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Per 1 januari 2016 is geen toeslag verleend op de pensioenaanspraken en pensioenrechten.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Sagittarius te Bussum is aan Milliman Pensioenen v.o.f. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring over het boekjaar 2015 als bedoeld in de Pensioenwet.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Sagittarius, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds. Dit geldt tevens voor de andere actuarissen en deskundigen die werkzaam zijn bij Milliman Pensioenen v.o.f.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op 2,7 miljoen euro. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven 135.000 euro te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik ondermeer onderzocht of

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-personregel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid kan worden gesteld dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningregels en uitgangspunten, als geheel bezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar niet lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet met uitzondering van artikel 132; het pensioenfonds beschikt niet over het vereist eigen vermogen.

De premie en kostendeekkende premie voor 2015 is vastgesteld op basis van het toezichtskader zoals dat op 31 december 2014 van toepassing was. Aangezien de premie in 2014 reeds is vastgesteld, heb ik de premie van 2015 getoetst aan de in 2014 geldende wet- en regelgeving.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op de balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch ten minste gelijk aan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Sagittarius is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Sagittarius is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Amsterdam, 31 mei 2016

drs. R.K. Sagoenie AAG

verbonden aan Milliman Pensioenen v.o.f.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds Sagittarius

Verklaring over de jaarrekening 2015

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2015 van Stichting Pensioenfonds Sagittarius te Bussum gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Sagittarius op 31 december 2015 en van het resultaat over 2015 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2015;
- de staat van baten en lasten over 2015;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Sagittarius (hierna: de stichting) zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Materialiteit	€ 2,7 miljoen
Toegepaste benchmark	0,75% van het fondsvermogen (algemene reserve en technische voorzieningen)
Nadere toelichting	Het fondsvermogen en de solvabiliteit van de stichting en de mogelijkheid om aan de verplichtingen naar haar deelnemers te voldoen, zijn belangrijke indicatoren voor de gebruikers van de jaarrekening. Derhalve hebben wij de materialiteit bepaald op basis van het fondsvermogen.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij aan het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 135.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

De kernpunten van onze controle

In deze paragraaf beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Risico	Onze controle-aanpak
Schattingen toegepast in de berekening van de technische voorzieningen	
<p>De technische voorzieningen waaronder de voorziening pensioenverplichtingen betreffen de belangrijkste verplichtingen in de balans van de stichting. De stichting heeft een significante voorziening pensioenverplichtingen van € 339 miljoen ultimo boekjaar. De voorziening is vastgesteld met behulp van basisgegevens en significante schattingen.</p>	<p>Wij hebben de gehanteerde basisgegevens – zoals geregistreerd in de deelnemersadministratie van de pensioenuitvoerder – gecontroleerd, waaronder het evalueren van de juiste werking van de interne beheersmaatregelen bij de pensioenuitvoerder, het verrichten van aansluitwerkzaamheden met de pensioenadministratie en het beoordelen van het verloop en de uitkomsten van de actuariële analyse.</p>
<p>De technische voorzieningen worden gewaardeerd op marktwaarde. De waardering is gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen. Hier liggen een aantal belangrijke conventies aan ten grondslag, zoals de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur en de door het Actuarieel Genootschap (AG) gepubliceerde levensverwachtingen (tafels). Deze tafels worden gecorrigeerd voor de ingeschatte ervaringssterfte bij de stichting. Deze veronderstellingen hebben tezamen met de inschatting van de hoogte van de kostenopslag, bijzondere aandacht gehad in onze controle.</p>	<p>Bij de controle hebben wij gebruik gemaakt van de werkzaamheden van de certificerend actuaaris van de stichting. De certificerend actuaaris onderzoekt onder meer de toereikendheid van de technische voorzieningen en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel hebben wij met de certificerend actuaaris onze planning, werkzaamheden en verwachtingen afgestemd voor de controle. Tevens hebben wij onderling gegevens uitgewisseld over de uitgevoerde werkzaamheden en de uitkomsten daarvan.</p>
<p>De waarderingsgrondslagen voor de voorziening pensioenverplichtingen zijn beschreven in het hoofdstuk ‘Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling’. In dit hoofdstuk 3 is ook een nadere toelichting opgenomen voor de schattingswijzigingen voor de rentetermijnstructuur. Volgens deze toelichting is de voorziening pensioenverplichtingen hierdoor € 15,1 miljoen hoger uitgekomen.</p>	<p>Wij hebben de waarderingsgrondslagen beoordeeld en de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2015 gecontroleerd. Hierbij hebben wij de redelijkheid beoordeeld van de aannames van het bestuur met betrekking tot de actuariële grondslagen.</p>

Uitbesteding van vermogensbeheer aan een externe vermogensbeheerder

De stichting heeft het vermogensbeheer uitbesteed aan een derde partij. Het bestuur blijft conform wetgeving eindverantwoordelijk voor de gehele dienstverleningsketen.

De jaarrekening van de stichting is mede gebaseerd op de informatie ontvangen van deze derde partij.

De stichting geeft in de risicoparagraaf op pagina 13 van de jaarrekening toelichting dat zij haar vermogensbeheer heeft uitbesteed.

Voor zover relevant voor onze controle van de jaarrekening, hebben wij de juiste werking van interne beheersmaatregelen bij de vermogensbeheerder en custodian beoordeeld op basis van de ontvangen ISAE 3402 of soortgelijke rapportages.

Verder hebben wij zelfstandig de betreffende ISAE 3402 of soortgelijke rapportages beoordeeld.

Ten slotte hebben wij gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd, zoals cijferanalyses en deelwaarnemingen gericht op de uitkomsten van de relevante financiële informatiestromen.

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening en voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Verklaring betreffende overige door wet-of regelgeving gestelde vereisten

Verklaring betreffende het bestuursverslag en de overige gegevens

Wij vermelden op basis van de wettelijke verplichtingen onder Titel 9 Boek 2 BW (betreffende onze verantwoordelijkheid om te rapporteren over het bestuursverslag en de overige gegevens):

- dat wij geen tekortkomingen hebben geconstateerd naar aanleiding van het onderzoek of het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de door Titel 9 Boek 2 BW vereiste overige gegevens zijn toegevoegd;
- dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Benoeming

Wij zijn door het bestuur benoemd als accountant van de stichting. Ondergetekende treedt op als externe accountant sinds de controle van het boekjaar 2014.

Amsterdam, 31 mei 2016

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. J.G. Kolsters RA